

DEBATT

En bjørnetjeneste for villaksen

MANGE TRUSLER: – «Glemt» er det faktum at de tre faktorene som har utryddet 45 norske laksestammer er forsurening av vassdrag, kraftutbygging og gyroparasitten, fremholder artikkelforfatteren. Her fra Steinkjervassdraget, hvor det er brukt mange titalls millioner kroner for å få bukt med den fryktede lakseparasitten gyrodactylus salaris. FOTO: ARVID HENRIKSEN

■ OPPDRETT

Det er både oppsiktsvekkende og urovekkende at Norges Bondelag slenger seg på hylekoret mot norsk lakseoppdrett. Hva oppnår Bondelaget med å legge seg på kjøttvekta sammen med villaksnæringen? Det hjelper iallfall ikke villaksen.

Sammen med Norske Lakselver har Norges Bondelag brukt lusesituasjonen langs enkelte deler av kysten til å kreve stans i veksten i lakseoppdrett. Begrunnelsen er at rømt oppdrettslaks og økte forekomster av lus truer villaksens eksistens. Angrepet

baseres på en forestilling om at oppdrett utgjør den eneste og største trusselen mot våre ville laksestammer.

«Glemt» er det faktum at de tre faktorene som har utryddet 45 norske laksestammer er forsurening av vassdrag, gyroparasitten og kraftutbygging. Ingen «husker» å fortelle at oppdrett er ikke årsak til noen av disse uerstattelige tapene. Ingen bryr seg om å opplyse om at villaks over hele verden har hatt tilbakegang over mange tiår, også i regioner det er ingen oppdrettsnæring. Ingen, heller ikke media, stiller det åpenbare spørsmålet om hvorfor

det også er tilbakegang i elver om renner ut i fjordsystemer fritt for oppdrett.

Bortsett fra oppdretterne, da. De reiser slike spørsmål, men blir kontant beskyldt for å fraskrive seg ansvar ved å peke i en annen retning.

Og da er vi brått ved sakens kjerne. Oppdretterne er også svært bekymret for villaksen, men blir ikke mindre bekymret når miljøbevegelsen, villaksnæringen og nå også Norges Bondelag peker ene og alene på oppdrett som den store synderen. Som nasjon gjør vi villaksen en bjørnetjeneste dersom vi kun

skal arbeide for å redusere én av trusselfaktorene.

Det er intet mindre enn en sikker veg mot døden for enda flere laksestammer.

Poenget er at det må jobbes på alle fronter, selv om det er krevende. Selv om det er lettere å kritisere en «rik» oppdretter enn å skyld på silda. Vi har i dag en rekordsterk sildebestand som beiter på det samme næringsgrunnlaget som smålaksen. Det er konkurranse om maten. Havforskningsinstituttet har pekt på dette som en svært sannsynlig forklaring på at laksen sliter, noe som er behørig omtalt i bladet «Jakt og fiske» senest i høst.

Flerbestandsforvaltning er kompliserte greier, og dette er ett eksempel på det. Paradokset er at vi neppe vil oppleve at miljøorganisasjonene vil kjempe for å øke fiskekvotene på enkelte arter, selv om det faktisk kan være til beste for å sikre mer stabile forhold i økosystemet i havet.

Det må ikke herske noen tvil om at oppdretterne tar lusesituasjonen på alvor. Historiens største innsats for å bekjempe lus, der den er et problem, er nå satt i gang. FHLs medlemmer vil bruke nærmere én milliard kroner bare på lusebekjempelse kommende år, noe som er en dobling av innsatsen. Målet på kort sikt er å få ned lusenivået slik at det ikke utgjør noen trussel for utvandrende villaks til våren, slik næringen klarte også sist vår, og året før der, og før der. Men det blir krevende.

Siden 2006 har store og små oppdrettere investert fem milliarder kroner i mer rømmingsikkert utstyr, noe som ledet til historisk lave rømmingstall i fjor. I år har vi hatt flere rømminger igjen, noe som er i strid med næringens egen nullvisjon. Dette er en kraftig påminnelse om at oppdretterne ennå har en veg å gå, og må jobbe systematisk på begge områdene. Poenget er at oppdrettsnæringen ikke bare prater og peker på andre, men selv setter inn tiltak. Og tiltakene virker.

Det er å håpe at påfunnet fra Norges Bondelag er et strategisk arbeidsuhell i et svakt øyeblikk, basert på manglende kunnskap. Å trekke opp en konflikt mellom sjømat og landbruk blir for absurd, og distrikts-Norge fortjener det ikke.

Som matproduserende næringer har vi mer som forener enn som skiller. Skal vi følge logikken i utspillet fra Bondelaget, må de mene at heller ikke laksenæringen i utkantene i Troms og Finnmark skal få utvikle seg. Dette er en region uten luseproblem, med god fiskehelse og ideelle miljøforhold for sjømatproduksjon. Vi snakker om viktige distriktsarbeidsplasser i en av våre mest næringsfattede regioner som blir angrepet – og det fra en annen distriktsnæring.

Det er ikke til å tro.

Are Kvistad,
informasjonssjef,
Fiskeri- og havbruksnæringens
landsforening (FHL)

Forskning i HiNT og HUNT

■ BANEBRYTENDE

Innholdet i begrepet forskning ser ut til å ha endret seg vesentlig de siste årene. Dette synes også å gå fram av 1.-amanuensis Idar Kjølsviks kronikk om trønderetro i Trønder-Avisa den 14. desember.

Det fremgår av kronikken at lærerstudenter har bedrevet religionsforskning (uten forskerutdanning?). To studenter har sammenliknet to svært ulike grupper, nemlig katolske kvinner, blant annet nonnene på Tautra, og mannlige industriarbeidere i Verdal. 1.-amanuensis Kjølsvik skriver i den forbindelse at det i og for seg ikke er resultatet av denne forskningen som er det mest oppsiktsvekkende, men

derimot det faktum at studentene har lyktes med å få både katolske nonner og mannlige industriarbeidere i tale. Undertegnede har forstått det slik at når forskningen gir oss ett nytt svar, så dukker alltid nye spørsmål opp. I dette tilfellet blir følgende spørsmål påtrengende: Hvorfor er det så oppsiktsvekkende at industriarbeidere og nonner i all høflighet svarer på spørsmål?

Ellers viste forskningsresultatene at nonnene var aktivt kristne, mens industriarbeiderne var passivt folkekirkelige. Resultatet overrasker kanskje hverken nonner, munk eller industriarbeidere, men det er likevel godt å få bekreftet vitenskapelig ens antakelse om at nonner er aktivt

kristne. Vi får takke HiNT og HUNT for slik skjellsettende flytting av erkjennelsens grenser.

Videre leser vi at det er oppsiktsvekkende at en får intervjuer og statistikk på disse grupper: «Både nonnene og industrigutta har svart ærlig og ordentlig på spørreskjemaene ...». Hvorfor skulle en forvente noe annet?

Til slutt i kronikken avsløres resultatene av en samtidig undersøkelse om tro og tvil blant besteforeldre- og barnehagegenerasjonen på Namdalseid, og det ble «funnet både forskjeller og likheter dem imellom».

Så vet vi det – og vi vet enda mye mer som slik forskning kanskje snart vil bekrefte?

Observatør